

M. GRČEVIĆ, *Slijepi pjevač u Indiji* (1955)

LIT.: G. Novak, Caverna con ceramica dipinta dell'età della pietra nell'isola di Lesina nell'Adriatico, *Bullettino di paleontologia italiana* (Roma), 1940. — Isti, Prehistorijski Hvar, Grapčeva spilja, Zagreb 1955. — S. Dimitrijević, Problemi eneolitna na istočnoj jadranskoj obali, u djelu: Praistorija jugoslavenskih zemalja, III, Sarajevo 1979. — Isti, Zur Frage der kannelierten Keramik in der Hvar-Kultur, *Adriatica praehistorica et antiqua*, Miscellanea Gregorio Novak dicata, Zagreb 1970. B. Čk.

GRB → HERALDIKA

GRBIĆ, Ivo, slikar i grafičar (Dubrovnik, 25. X. 1931). Diplomirao je na grafičkom odjelu Akademije u Zagrebu 1956, a slikarsku specijalku završio 1958. Od 1960. profesor na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu. U slikarstvu zadržavao figuralnu sintaksu s motivima Dubrovnika i prizorima iz glazbenoga života. Samostalno izlagao u Dubrovniku (1960, 1964, 1966, 1974, 1977), Splitu (1968) i Zagrebu (1967, 1975, 1980, 1982). Bavi se keramikom i sitnom plastikom.

LIT.: L. Paljetak i M. Crnobori, Ivo Grbić (katalog), Zagreb 1980.

Z. Ju.

GRBOREZI, selo u Livanjskome polju, Z Bosna. Nekropola s 265 grobova, sadržavala je bogate priloge nakita i novca, od kojih su najmlađi iz X, a najstariji iz XV. st. Nakit pripada hrvatsko-dalm. tipu i vrlo je srodan nalazima s nekropole kraj Svetoga Spasa na vrelu Cetine. Najveći dio grobova bio je obilježen stećcima kod kojih se može pratiti oblikovni razvoj od amorfnih ploča u prvoj pol. XIII. st. do obrađenih sanduka u drugoj pol. XIV. st.

LIT.: Š. Bešlić i D. Basler, Grborezi, Sarajevo 1964. — D. Jelovina, Starohrvatske nekropole, Split 1976. D. Br.

GRČEVIĆ, Mladen, fotograf (Zagreb, 8. X. 1918). Studij prava i povijesti umjetnosti završio je u Zagrebu. Fotografijom se bavi od 1939. U početku snima pejzaž, žanr i folklor na način zagrebačke škole, potom putuje Istokom (1955–56), gdje snima život i ljude s izrazito humanističkim i socijalnokritičkim pristupom, te spontano ostvaruje tzv. life-fotografiju. Istražuje povijest fotografije u Hrvatskoj. Od 1972. član umjetničke komisije FIAP-a. Samostalno koncipira i oprema monografije; od kojih su važnije: *Yugoslavie* (Paris 1955), *Situla art* (New York 1965), *Zlato i srebro Zadra* (Zagreb 1971), *Starohrvatska baština* (Zagreb 1976) i *Optička sjećanja* (1988). Samostalno izlagao u Zagrebu (1944, 1945, 1948, 1956), Parizu i Londonu (1954), Kairu i Rangoonu (1956) te Sisku (1970).

BIBL.: Za jednu univerzalnu povijest fotografije, ŽU, 1968, 6; Počeci umjetničke fotografije u Zagrebu, u knjizi: Zagrebačka fotografija, Zagreb 1978; *Die Anfänge der künstlerischen Amateurfotografie in Zagreb*, Fotografie (Leipzig), 1980, 7; *Soziale Tendenzen in der Zagreber Fotografie der dreissiger Jahre*, ibid., 1981, 11.

LIT.: R. Andreani, Photos de Mladen Grčević, Photo-Ciné Revue (Paris), 1954, 11. — G. Paterni, Mladen Grčević, ibid., 1955, 4. — O. Bihalfi-Merin, Mladen Grčević, Beograd 1973; — R. Ivančević, Optička sjećanja Mladena Grčevića, ŽU, 1989, 45–46. R.

GRČEVIĆ, Nada, povjesničarka umjetnosti (Zagreb, 1. IV. 1922). Diplomirala je 1960. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, gdje je i magistrirala 1965. Od 1960. istražuje povijest fotografije u Hrvatskoj. Autorica je izložaba i kataloga: *Sto godina fotografije u Hrvatskoj* (1966); *Rana fotografija u Zadru* (1977); *Rani zagrebački fotografi* (1978); *Rana karlovačka fotografija* (1982); *Jadran u staroj fotografiji* (Zadar 1989). Od 1977. član savjeta časopisa »History of Photography«.

BIBL.: Počeci fotografije u Hrvatskoj, ŽU, 1968, 6; *Fotografska ostavština Dragutina Parčića*, Radovi HJZ, 1972, 19; *Franjo Pommer*, Iz starog i novog Zagreba, V, Zagreb 1974; *Early Photography in Eastern Europe—Croatia*, History of Photography (London), 1977, 2; *Rana fotografija u Zadru*, Zadarska revija, 1978, 2–3; *Rana fotografija u Zagrebu*, u knjizi: Zagrebačka fotografija, Zagreb 1978; *Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj*, Zagreb 1981. R.

GRČKO, Slavko, slikar (Rijeka, 1. IV. 1934). Završio je Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1956. Diplomirao na Akademiji 1962 (K. Hegeđušić, F. Baće). Grafiku usavršavao kod A. Kinerta (1975). Likovni pedagog i teoretičar, predaje na Pedagoškome fakultetu u Rijeci. Razvijao se od nadrealizma, preko pop-arta do nove figuracije. U grafici i crtežu spaja geometrijsku apstrakciju s organskim oblicima (*Crtež 26*, 1980; *Izlomljeni opušak*, 1981). Samostalno je izlagao u Rijeci (1965, 1976, 1981, 1982), Ljubljani (1965, 1978) i Zagrebu (1981, 1982).

BIBL.: *Grafički postupci u osnovnoj školi*, Zagreb 1970.

LIT.: Nadrealizam, nova figuracija (katalog), Rijeka 1980. — B. Valušek, Slavko Grčko (katalog), Zagreb 1981. Ra. Mat.

GRDAN, Vinko, slikar (Đurđevac, 22. I. 1900 — Beograd, 23. IX. 1980). Pohađao Višu školu za umjetnost i umjetni obrt, završio Akademiju u Zagrebu 1923 (Lj. Babić). Usavršavao se 1925/26. u Parizu; izlagao u Salonu des Indépendants i Salonu d'Automne. Prvi put u zemlji izlaže u Zagrebu 1922 (s I. Tabakovićem, J. Perićem i O. Postružnikom), potom 1925. s »Grupom šestorice«, poslije u Proljetnome salonu. Jedan je od osnivača grupe »Zemlja«; sudjeluje na svim njezinim izložbama u Zagrebu i Beogradu. God. 1928–34. nastavnik u Užicu, 1934. prelazi u Beograd gdje je od 1948. profesor na Akademiji primijenjenih umjetnosti. — U slikarstvu G. je izraziti kolorist. U razdoblju do poč. II. svj. r. sklon socijalnim motivima (*Pred vratima*, 1936; *Pijaca u Negotinu*, 1938), poslije slika mrtvu prirodu i krajolik (*Kruh*, 1962; *Put za Hvar*, 1975). Samostalno izlagao u Užicu (1932) i Beogradu (1933, 1939, 1959, 1970, 1977). Retrospektivna izložba priređena mu je u Koprivnici 1979.

LIT.: M. Stevanović, Vinko Grdan (katalog), Beograd 1959. — M. B. Protić, Vinko Grdan, Savremenici, II, Beograd 1964. — S. Bošnjak, Vinko Grdan (katalog), Beograd 1977. — M. Špoljar, Vinko Grdan (katalog), Koprivnica 1979; — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1987., str. 461–463. R.

GRDOSELO, naselje u Istri, nedaleko od Pazina. S od današnjega naselja nalaze se ruševine srednjovj. grada čiji je trapezoidni tlocrt prilagođen obliku grebena. Grad je s dviju strana bio zaštićen prirodnim položajem, dok je na J strani imao prokopan jarak i zidine debele 2,70 m. Grad se spominje prvi put u izvorima iz XIII. st. Iznad ruševina burga postojalo je srednjovj. grdoselsko naselje sa župnom crkvom Sv. Jakova, crkvama Sv. Ivana i Sv. Ane. U XVII. st. staro se naselje napušta, a novo središte postaje susjedni zaselak Brdo. Tu se 1680. gradi župna crkva Majke Božje od zdravlja. God. 1805. potpuno prestaje funkcija stare župne crkve Sv. Jakova, kao i groblja oko nje, koje se premješta u blizinu nove crkve. Natpis nađen u ruševinama crkve Sv. Ane važan je dokaz upotrebe glagoljice u središnjoj Istri u drugoj pol. XII. st.

LIT.: B. Fučić, Grdoselski ulomak, prilog kulturnoj geografiji istarskog glagolizma, SHP, 1960, 7. — Isti, Glagoljski natpisi, Zagreb 1982. Ma. Š.

GREBAŠTICA, selo na obali JI od Šibenika. Na brijegu Križine nađeno je željeznodobno koplje, a na brdu Mali Jelinjak ostaci prapov. naselja. Na lok. Samostana Sv. Luce i Konjušine nalaze se ostaci rim. građevina, kraj seoskoga groblja vide se tragovi rim. ceste, a u blizini je bilo i rim. groblje. Na raznim položajima pronađeno je više rim. natpisa. Na groblju su crkva Sv. Marije i kapela Sv. Petra, oko kojih se nalazi više stećaka i poklopac rim. sarkofaga. Kapela Sv. Petra prizidana je uz crkvu u XV. st. U njezinoj

luneti postavljen je svečev kip s posvetom donatora, što ga je izradio jedan od prvih graditelja šibenske katedrale, A. Busato. I od sela nalazi se crkva Sv. Ivana »del Tyro«, oko koje ima stećaka. Na poluotoku Oštrica nalaze se ostaci odlično sačuvana obrambenoga zida sa zupcima, iz XV. st.

LIT.: K. Stošić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941. — F. Dujmović, Arheološko rekognosciranje južno od Šibenika, VjAHD, 1953, 55, str. 242–243. Z. Gu.

GREBENGRAĐ, utvrđeni grad na zaravanku na I strani Ivanšćice. Duguljasta i nepravilna tlocrta, podijeljen zidovima u tri dijela. Unutar zidina se razabiru kapela i cilindrična kula. Unutrašnji dio, građen na liti-cama, djelomice je od klesana kamena. Spominje se od 1277. kao vlasništvo Garduna. Posjedovao ga je i Ivaniš Korvin, a 1621. zauzeo ga je ban N. Frankopan. Napustili su ga Erdődyji i podigli u nizini barokni dvorac Novi Marof. Od 1710. grad je u ruševinama.

LIT.: M. Obad-Ščitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. A. Ht.

GREBLIĆ (Greblo), Šimun, glagoljski pisar (Roč u Istri, XV/XVI. st.). Napisao je 1493. *Tlmačenje od muki gospoda našega Isukrsta* i iste godine *Kvadrugu*, komentar (sumu) kršćanskoga nauka (danas u Nacionalnoj biblioteci u Beču — cod. slav. 55) po djelu Nikole iz Osima *Quadruga spirituale*. God. 1498. završio *Korizmenjak*, korizmeni homilijarij, kojemu se tekst poklapa s onim u Kolunićevu zborniku (danas u Vrbniku, zajedno s *Tlmačenjem od muki*). Jezik mu je čakavski, a pismo lijep glag. knjiški kurziv.

LIT.: I. Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, Starine JAZU, 1911, 33, str. 203–207, 315–317, 420. — S. Graciotti, L'originale italiano delle glagolitiche »Kvadrige duhovne« di Veglia e di Vienna, Roma 1963. B. F.

GRGAS, Mile, kipar (Rodaljice kraj Benkovca, 12. VII. 1934). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1962 (A. Augustinčić). Radi u realističkoj tradiciji portrete, figure i kompozicije u kamenu, drvu i bronci (*Vatroslav Lisinski*, 1969; *Čekanje*, 1975; *Spomenik Moleškim Hrvatima*, 1992). Autor je niza spomenika u Tkonu, Posedarju, Benkovcu, Čabru i Zadru te figuralnih kompozicija u Vrani, Rotterdamu i Zagrebu. — Samostalno izlagao u Zagrebu (1964, 1977, 1982, 1993, 1994), Zadru (1964, 1969) i Opatiji (1975).

K. Ma.

V. GRDAN, *Pred vratima*. Beograd, Muzej savremene umetnosti

Z. GRGIĆ, *Lutka snova*

GRGEC, Petar, naivni slikar (Kloštar Podravski, 27. I. 1933). Završio Građevinsku tehničku školu. Prvi put izlagao 1953. u Karlovcu; intenzivnije slika od 1958. U ikonografskom pogledu i načinu rada sljedbenik hlebinske škole. Priredio desetak samostalnih izložaba.

LIT.: P. Skutari, Petar Grgec (katalog), Karlovac 1975. — G. Gamulin, Petar Grgec (katalog), Zagreb 1981. — T. Lalin, Petar Grgec (katalog), Jastrebarsko 1991.

GRGELJAC, Zdenko, naivni kipar (Karlovac, 18. III. 1950). Završio Grafičku školu u Zagrebu. Od 1973. rezbari u drvu likove i skupine koje se odlikuju arhaičnom jednostavnošću. Samostalno izlagao u Karlovcu (1974), Zagrebu i Trebnju (1975) te Beogradu (1975, s bratom Zlatkom).

LIT.: M. Kuzmanović, Zdenko Grgelj (katalog), Gospić 1976. — G. Ledić, Zdenko Grgelj (katalog), Zagreb 1983.

GRGIĆ, Zlatko, crtač i redatelj animiranih filmova (Zagreb, 21. VI. 1931 — Montreal, 1. X. 1988). Od 1951. bavi se crtanim filmom, surađuje s D. Vukotićem i V. Kristlom. Samostalno realizirao filmove *Posjet iz svemira* (1964), *Peti* (1964, s P. Štalterom), *Muzikalno prase* (1965), *Mali i veliki* (1966), *Izumitelj cipela* (1967), *Klizi puzi* (1968), *Ptica i crvek* (1977), *Lutka snova* (1979, s B. Godfreyem). God. 1971–76. radio seriju *Maxi Cat*. U Kanadi realizirao *Hot Stuff* (1971) i *Who are we* (1974). Filmovi mu se odlikuju živim, prividno nedotjeranim crtežom, dekorativnom bojom i sklonošću apsurdnome gegu. Nagrađen na festivalima u Krakovu, New Yorku, Beču, Leipzigu, Bergamu, Berlinu, Zagrebu, Beogradu, Annecyju i Chicagu. Objavljivao je karikature i stripove.

R.

GRGIN, Ante, arheolog (Kaštel Novi, 29. VII. 1888 — Split, 7. X. 1935). Gimnaziju završio u Splitu, klasičnu filologiju s doktoratom u Beču, arheol. studij dopunio u Parizu. Neko vrijeme profesor na splitskoj klasičnoj gimnaziji, a potom kustos Arheološkoga muzeja u Splitu. Kao bliski suradnik F. Bulića, posvetio se epigrafiji i numizmatici, a posebno se bavio srednjovj. arheologijom.

BIBL.: *Skupni nalaz rimskog novca iz Garduna*, VjAHD, 1932; *Novi rimski miljokaz iz donjokaštelanskog polja*, ibid.; *Istraživanja starohrvatskih spomenika po splitskoj okolici*, Narodna starina, 1933; *Rad Arheološkog Muzeja u Splitu poslije svjetskog rata*, Jugoslavenski istorijski časopis (Beograd), 1935; *Novija otkrića »Bihaća«*, ibid. D. R. M.

GRGUR SENJANIN (Grgur Kraljić), glagoljaški tiskar i knjigoveža (XV. st.); podrijetlom iz Senja. Najraniji podatak o njemu nalazi se u lat. brevijaru iz 1483, u kojemu ga tiskar brevijar spominje kao *Grgura Dalmatina*. Iste godine i pod istim imenom S. je u Veneciji tiskao *Compendium theologicæ veritatis*. God. 1497–1507. »pop Grgur Kraljić« boravi u Istri (Roč, Beram, Nugla, Draguč) i tamo uvezuje oštećene liturgijske knjige na glagoljici: *Ročki misal*, *Brevijar Vida Omišljanina*, *Beranski brevijar* i *Humski brevijar*. Korice ukrašava pečatima u slijepom tisku i sjevernjačkim kasnogotičkim motivom povi-juša (Laubstab). Iz Istre dolazi u Senj, gdje »meštar Grgur Senanin« tiska